

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava 26

Kancelária predsedu

Odbor komunikácie a styku s verejnosťou

Štátne i samosprávne nemocnice rozpočtujú formálne, bez zodpovednosti za udržateľnosť

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ SR) ukončil tretiu etapu komplexnej kontroly zdravotníckych zariadení. V tretej časti sa kontrolóri zamerali na hospodárenie a nakladanie s majetkom 16 vybraných zariadení. Išlo o dve príspevkové organizácie, tri samosprávne nemocnice, štyri transformované zdravotnícke zariadenia a šesť súkromných. Kontrolované bolo obdobie rokov 2011 až 2015.

V rámci tretej etapy kontrolóri zistili nedostatky na viacerých úrovniach. Nereálne stanovené rozpočty, nezáväznosť ich plnenia, nízka miera osobnej zodpovednosti za dosahované výsledky ako aj neefektívnosť obstarávania, nie sú typické len pre štátne nemocnice. Takéto nedostatky sú hlavnými znakmi hospodárenia aj väčšiny príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR. Na rozdiel od štátnych a samosprávnych nemocníc, transformované akciové spoločnosti, predovšetkým súkromné nemocnice zvolili iný prístup riadenia rozpočtu a nakladania s majetkom. Tieto nemocnice robia svoje operatívne a strategické rozhodnutia výlučne na základe rozsiahlych finančných analýz. Významnou súčasťou riadenia je centrálny kontroling a neustále vyhodnocovanie prínosov prijatých opatrení.

Hospodárenie väčšiny transformovaných nemocníc sa končilo ziskom, prípadne výsledky sa v priebehu kontrolovaného obdobia zlepšovali. Výnimku z tohto trendu predstavuje Nemocnica sv. Michala (NsM) Bratislava, ktorej výsledky hospodárenia boli počas celého kontrolovaného obdobia záporné (kumulovaná strata viac než 17,7 mil. eur). Výrazný nárast nákladov tejto nemocnice má síce objektívne dôvody súvisiace s výstavbou a vybavením nemocnice, avšak kontrolóri zistili závažné nedostatky v procese obstarávania zdravotníckej techniky a ďalších tovarov a služieb, ako aj efektívnosti. Východoslovenský onkologický ústav Košice dosiahol za sledované obdobie najlepší hospodársky výsledok (5,2 mil. eur), a zároveň najvyšší zisk, a to napriek tomu, že poskytuje špecifickú, medicínsky aj ekonomicky náročnú zdravotnú starostlivosť. Súkromné nemocnice boli ziskové s výnimkou nemocnice v Partizánskom, ktorá vo väčšine sledovaných rokov dosahovala stratu (spolu 496-tisíc eur).

Vážny problém kontrolóri identifikovali v súvislosti s nákladovosťou zdravotníckych výkonov. Kým štátne nemocnice vynaložili na 100 eur v priemere 122 eur, v prípade transformovaných to bolo v priemere 111 eur, u samosprávnych 114 eur a v súkromných 98 eur. Kontrola však ukázala, že významnú úlohu tu zohráva predovšetkým kvalita riadenia nemocníc. Bez ohľadu na vlastnícky typ nemocnice, tam kde sa aspoň čiastočne využil manažérsky prístup k riadeniu a systematická kontrola, nákladovosť zdravotníckych výkonov bola priaznivejšia. Príkladom môže byť Lubovnianska nemocnica s nákladmi 92 eur, alebo štátny Národný onkologický ústav Bratislava s nákladmi 95 eur na 100 eur poskytnutej zdravotnej starostlivosti. Naopak najvyššie náklady na 100 eur vykazuje spomedzi všetkých kontrolovaných zariadení Nemocnica sv. Michala Bratislava, a to až 192 eur, čo predstavuje takmer dvojnásobok. Z kontroly tak vyplynula potreba zmeny v systéme cenotvorby zdravotníckych výkonov, kde absentujú jasné pravidlá stanovovania cien a potreba zmeny v definovaní oprávnených nákladov na jednotlivé výkony. NKÚ SR považuje nedostatky v tejto oblasti za jednu z hlavných príčin zadlžovania sa nemocníc.

Úrad do kontroly zaradil aj podnet súvisiaci s Nemocnicou Poprad, a. s., kde sa zdravotné poisťovne cielene zamerali na preverenie všetkých výkonov vykazanej zdravotnej starostlivosti a ukončených hospitalizácií v roku 2016. Výsledkom je 3,5-násobný medziročný nárast objemu neuznaných výkonov o viac ako 1 milión eur. Táto skutočnosť indikuje riziko, že takýmto preverovaním vykazovania zdravotnej starostlivosti by mohlo dôjsť k odhaleniu mnohých nedostatkov aj v ďalších nemocniciach, a tým aj k výraznému zníženiu úhrad za poskytnutú zdravotnú starostlivosť. NKÚ SR v tomto zariadení zistil aj ďalší prípad porušenia základných princípov verejného obstarávania, a to rozdelenie zákazky na poskytnutie služieb v hodnote 35-tisíc eur bez DPH.

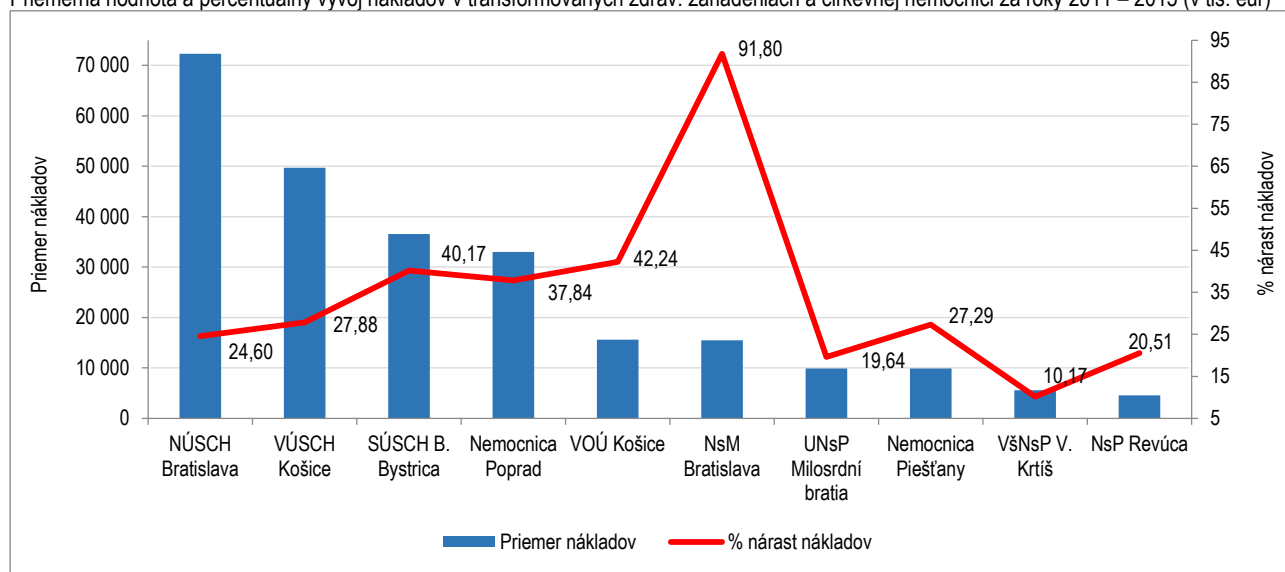
Kontrolóri zistili významný rozdiel pri obstarávaní zdravotníckej techniky zo strany súkromného poskytovateľa. Ak je súkromná spoločnosť vlastníkom siete nemocníc, využíva spravidla centrálnu obstarávanie pre všetky nemocnice, čo umožňuje získavať rôzne finančné a časové benefity z hromadného nákupu. V štátnych či v samosprávnych

nemocniciach identifikoval NKÚ SR v tomto procese množstvo problémov, naopak pri obstarávaní súkromnými nemocnicami sa vyskytujú minimálne. Viaceré prístroje v súkromných nemocniciach boli zakúpené za cenu výrazne nižšiu, než obstarali nemocnice s inou formou vlastníctva. Najvypuklejšími príkladmi boli nákupy ultrazvukového prístroja ECHO PHILIPS a digitálneho mamografu Selenia (úspora viac ako 60 %); ultrasonografického prístroja Technos MPX, chirurgického laparoskopu, operačného mobilného stola (úspora viac ako 50 %); ďalšej ZT s úsporou od 20 % do 50 % obstarávacích nákladov. Efektívny a transparentný centrálny spôsob obstarávania zdravotníckej techniky pre celú sieť nemocníc, obdobne ako aj spôsob nákupu iných tovarov a služieb, sú jedny z kľúčových prvkov dobrých hospodárskych výsledkov súkromných nemocníc a môžu slúžiť ako príklady dobrej praxe aj pre iné zdravotnícke zariadenia.

Nemocnica sv. Michala Bratislava v sledovanom období obstarala spolu 25 prístrojov v hodnote nad 100-tisíc eur, ostatné transformované nemocnice 16 zdravotníckych prístrojov s cenou vyššou ako 50-tisíc eur. Pri 9 tendroch podal ponuku len jeden uchádzač, ktorý sa stal aj víťazom, čo evokuje podozrenie z koordinácie postupu uchádzačov pri verejnom obstarávaní. NsM Bratislava obstarala zdravotnícku techniku v celkovej sume takmer 22,9 mil. eur. Nemocnica spojila verejné obstarávanie zdravotníckej techniky za 13,5 mil. eur s bežným vybavením (nábytok, chladničky,...) v hodnote 6,8 mil. eur a s pozáručným servisom vo výške 2,5 mil. eur, čo nebolo v súlade so zásadou hospodárnosti a nediskriminácie uchádzačov. Realizáciou viacerých samostatných zákaziek mohla nemocnica dosiahnuť širší okruh záujemcov o obstarávanie a vyšší tlak na ceny, okrem iného aj elimináciou subdodávok.

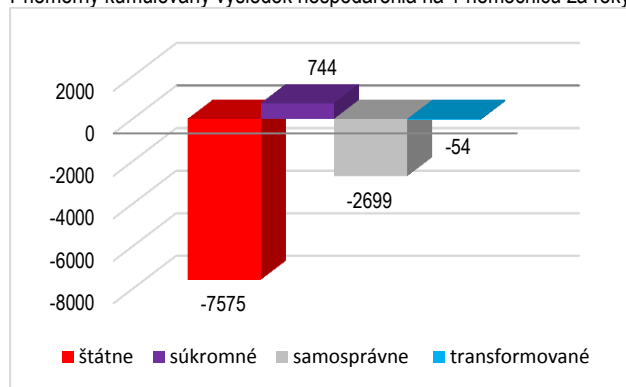
V súčasnosti prebieha štvrtá, záverečná etapa kontroly na Ministerstve zdravotníctva SR a v zdravotných poisťovniach. Kontrola preveruje, ako tieto inštitúcie riešia, prípadne plánujú riešiť hlavné problémy realizácie zdravotníckej politiky, na ktoré poukázali doterajšie výsledky kontrol NKÚ SR v zdravotníckych zariadeniach.

Priemerná hodnota a percentuálny vývoj nákladov v transformovaných zdrav. zariadeniach a cirkevnej nemocnici za roky 2011 – 2015 (v tis. eur)

Zdroj: NKÚ SR, 2017

Priemerný kumulovaný výsledok hospodárenia na 1 nemocnicu za roky 2011 – 2015 (v tis. eur)

Zdroj: NKÚ SR, 2017